

Authors: Χριστίνα Κατσιαδάκη, Ελεάνα Παπαχαράλμπους

Title: Ημερολόγια

Creator: HDML

Με την Ευκαιρία του νέου Χρόνου

Ημερολόγια

Χριστίνα Κατσιαδάκη
Ελεάνα Παπαχαραλάμπους
Μαθήτριες Β Λυκείου
Εκπαιδευτηρίων "Κωστέα - Γείτονα"

Πρώμα Ημερολόγια

Η βασική μονάδα υπολογισμού σε ένα ημερολόγιο είναι η ημέρα. Παρόλο που σήμερα αρχή της κάθε ημέρας θεωρούνται τα μεσάνυχτα, αυτό δεν ίσχυε πάντα κατά το παρελθόν. Για παράδειγμα, οι αστρονόμοι μέχρι το 1925 θεωρούσαν ως αρχή της ημέρας το μεσημέρι. Τα περισσότερα φύλα πίστευαν ότι η ημέρα άρχιζε με την ανατολή του ήλιου. Ανάλογο σύστημα εφάρμοζαν οι αρχαίοι Έλληνες.

Οι περισσότεροι πρώιμοι Δυτικοί πολιτισμοί είχαν υιοθετήσει την ημέρα των 24 ώρων (εποχικών) ωρών, από τις οποίες 12 κάλυπταν την περίοδο από την ανατολή μέχρι τη δύση, ενώ οι υπόλοιπες τη διάρκεια της νύκτας. Αυτή ήταν η πρακτική των Ρωμαίων, των Ελλήνων και των Αιγυπτίων. Η Εκκλησία καθιέρωσε τις δικές της ώρες για τον προγραμματισμό των καθημερινών της εκδηλώσεων λατρείας, που είναι ο Όρθρος, οι Ώρες (1η, 3η, 6η, 9η), ο Εσπερινός και το Απόδειπνο, αλλά για τις κοσμικές υποθέσεις της διατήρησε την 24ωρη ημέρα.

Ο αριθμός 24 (2 x 12) προέρχεται από το αριθμητικό σύστημα των Σουμερίων, το οποίο είχε ως βάση τον αριθμό 60 (5 x 12), παρόλο που η ημέρα των 24 ωρών θεωρείται Αιγυπτιακή επινόηση.

Μετά την υιοθέτηση της ημέρας σε ώρες, η επόμενη κίνηση ήταν η ταξινόμηση των ημερών σε ομάδες. Οι κατάγονοι λαοί μετρούσαν με σεληνιακές περιόδους. Όμως αργότερα καθιερώθηκε κάποιο συντομότερο χρονικό διάστημα. Το χρονικό διάστημα ποίκιλε μεταξύ των διαφόρων λαών.

Πέρσες

Οι Πέρσες, σαν αληθινοί ηλιολάτρες, έδειξαν ότι γνώριζαν την ετήσια τροχιά του πλίου καλύτερα από κάθε άλλο λαό. Τον ΙΑ αιώνα π.Χ., έδωσαν στο έτος το ακριβέστερό του μήκος. Όρισαν 7 τετραετηρίδες, που η καθεμιά αποτελείται από τρία κοινά έτη (365 ημ.) και ένα δίσεκτο (366 ημ.). Την κάθε τετραετηρίδα ακολουθούσε μία πενταετηρίδα που είχε 4 κοινά έτη και ένα δίσεκτο. Το μέσο μήκος του έτους στο σύνολο αυτό των 33 χρόνων ήταν 365,24

ημέρες. Η ακριβής διάρκεια ενός έτους είναι 365,2422166 ημέρες. Οι Πέρσες έκαναν λοιπόν 1 μέρα λάθος κάθε 15459 έτη.

Εβραίοι

Ο Μωυσής καθίρησε, μετά την έξοδο από την Αίγυπτο, ηλιακό ημερολόγιο σχεδόν τέλειο, το οποίο όμως αλλοιώθηκε κατόπιν των περιπετειών των Εβραίων. Μετά την Βαβυλώνια αιχμαλωσία αντικαταστάθηκε από άλλα απειλή και πολυπλοκότερα.

Ο Μωυσής, βαθμύκοξ των φαραωνικών ανακτόρων, γνώριζε την μυστική επιστήμη των ουρανών από τους Αιγυπτίους ιερείς. Στην έρημο καθίρησε ηλιακό ημερολόγιο 365 1/4 ημερών που αποτελούνταν από 12 μήνες με 30 ημέρες και 5 αποφράδες ημέρες. Για να διορθώσει το 1/4 της ημέρας, προσέθεσε μία δίσεκτη εβδομάδα κάθε 28 χρόνια. Η χρονιά άρχιζε την εαρινή ισημερία. Κατά την έξοδο επίσης, ο Μωυσής θέσπισε την αργία του Σαββάτου.

Όταν οι Εβραίοι επανήλθαν από την Βαβυλώνα, έφεραν μαζί τους το σεληνιακό ημερολόγιο των Χαλδαίων, που είχε 12 μήνες με 29 και 30 ημέρες εναλλάξ. Πολλές φορές, όταν το κριθάρι δεν ήταν ώριμο για να το προσφέρουν στο ναό, μετά τον δωδέκατο προσέθεταν εμβόλιμο 13ο μήνα.

Οι μήνες αρχικά ονομάζονταν αριθμητικά αλλά πήραν από την Βαβυλώνα τα ονόματα:

Νισάν	Ταμούζ	Τισρί	Θεβεθ
Ιγιάρ	Αβ	Χεσβάν	Σεβάθ
Σιβάν	Ελουλ	Κιολεθ	Αδάρ
			Βε Αδάρ

Η ημέρα αρχίζει από τη δύση του ήλιου.

Το ημερολόγιο που χρησιμοποιούν σήμερα οι Εβραίοι για να καθορίζουν τις γιορτές τους και τις θρησκευτικές τελετές χρονολογείται από τον 4ο αιώνα. Είναι σεληνιακό με μήνες 29ήμερους ή 30ήμερους και διακρίνεται σε κοινό και εμβόλιμο. Στα 19 έτη, τα 7 έχουν εμβόλιμο μήνα. Τα 12 κοινά έτη είναι δυνατόν να έχουν 353 ημέρες (ελλίπες), 354 (πλήρες), ή 355 (άφθονο). Τα 7 εμβόλιμα έτη μπορεί να έχουν αντίστοιχα 383, 384, ή 385 ημέρες. Η διαδο-

κή των κοινών και εμβόλιμων ετών είναι 2 κοινά 1 εμβόλιμο. Έτσι η πρωτοκρονιά (1η Τισρί) επανέρχεται κάθε 20ο έτος στην ίδια ημερομηνία με το ηλιακό ημερολόγιο.

Έλληνες

Στην Ελλάδα υπήρχαν διάφορα ημερολόγια κατά τόπους. Γνωρίζουμε τα ημερολόγια της Αθήνας, της Δίλφου, των Δελφών, της Κρήτης, της Κύπρου, της Μακεδονίας κ.ά.

Το ακριβέστερο γνωστό είναι αυτό της Αθήνας. Ήταν σεληνιακό. Το έτος είχε 12 σεληνιακούς μήνες που είχαν εναλλάξ 29 και 30 ημέρες. Ο μήνας χωριζόταν σε 3 δεκάδες.

Είναι επίσης γνωστός ο κύκλος του Μέτωνα. Ονομάζεται και κύκλος της σελήνης, γιατί αρκεί να παρατηρηθούν οι χρονολογίες των πανσεληνίων επί 19 χρόνια, για να προσδιοριστούν οι πανσεληνιοί του μελλοντος.

Μουσουλμανικό Ημερολόγιο

Το έτος των Μουσουλμάνων ήταν πάντα σεληνιακό. Αποτελείται από 12 μήνες που αρχίζουν από τη νέα Σελήνη και οποίοι έχουν εναλλάξ 29 και 30 ημέρες. Επειδή η πραγματική διάρκεια του σεληνιακού μήνα είναι λίγο παραπάνω από 29 1/2 ημέρες προσθέτουν, στην περίοδο των 30 σεληνιακών ετών, 1 ημέρα σε 11 έτη τα οποία έχουν 355 ημέρες και λέγονται πλήρη, ενώ τα άλλα 19 έχουν 354 και λέγονται κοινά. Οι Άραβες χρονολόγοι λογάριζαν τον μήνα 29 ημέρες, 12 ώρ. 44 λ., δηλαδή 29,53055 ημέρες, και το έτος σε 354 και 11/30. Έτσι, 30 έτη αποτελούνται από 10631 ημέρες.

Το μουσουλμανικό έτος μπορεί να διαφέρει από το ισλαμικό κατά 10, 11 ή και 12 ημέρες.

Η ημέρα αρχίζει από τη δύση του ηλίου.

Ως αρχή του ημερολογίου τους, θέτουν την ημέρα της φυγής του προφήτη από τη Μέκκα στη Μεδίνα, Παρασκευή 16 Ιουλίου 622 μ.Χ., την οποία ονομάζουν **εγίρα**.

Το πρώτο ημερολόγιο των Ρωμαίων

Το αρχικό ημερολόγιο που ίσχυε τοπικά στην αρχαία Ρώμη, καταρτίστηκε από τον ίδιο τον Ρωμύλο τον 7ο και 8ο π.Χ. αιώνα. Το έτος άρχιζε το Μάρτιο και αποτελούνταν από 10 μήνες: 6 μήνες των 30 ημερών, και 4 των 31 ημερών. Συνολικά δηλαδή το έτος αριθμούσε 304 ημέρες. Ο χρόνος τελείωνε τον Δεκέμβριο. Έτσι εμφανιζόταν ένα μη προσμετρούμενο κενό 2 μηνών.

Ο Πομπήλιος Νούμας, δεύτερος βασιλιάς της Ρώμης θεωρείται ότι προσέθεσε στο ημερολόγιο 2 επιπλέον μήνες (Ιανουάριο και Φεβρουάριο), ώστε να καλύψει το κενό και να αυξήσει τον αριθμό των ημε-

ρών κατά 50 ημέρες, κάνοντάς τις 354. Για να εξασφαλίσει όμως επαρκή αριθμό ημερών, αφαιρούσε μία ημέρα από κάθε μήνα, κατανέμοντας έτσι 56 ημέρες στον Ιανουάριο και στο Φεβρουάριο.

Το επονομαζόμενο ημερολόγιο της Ρωμαϊκής Δημοκρατίας θεσπίστηκε από τον Ταρκύνιο Πρίσκο. Αυτός ήθελε το έτος να αρχίζει από τον Ιανουάριο, γιατί αυτόν τον μήνα γινόταν ο εορτασμός του θεού των πυλών. Η συγκεκριμένη μεταρρύθμιση απορρίφθηκε λόγω της απογοησίας της δυναστείας των Ετρούσκων το 510 π.Χ. Έτσι, το ημερολόγιο της Ρωμαϊκής Δημοκρατίας περιλαμβάνει 355 ημέρες: ο μήνας Φεβρουάριος είχε 28 ημέρες, ο Μάρτιος, ο Μάιος, ο Ιούλιος, και ο Οκτώβριος 31, και ο Ιανουάριος, ο Απρίλιος, ο Ιούνιος, ο Αύγουστος, ο Σεπτέμβριος και ο Δεκέμβριος 29 ημέρες.

Στο ημερολόγιο προστέθηκε μεταξύ 23 και 24 Φεβρουαρίου, ένας εμβόλιμος μήνας. Η καθιέρωση του εμβόλιμου μήνα ισοδυναμούσε με προσθήκη 22 ή 23 επιπλέον ημερών.

Αιγύπτιοι

Στο τέλος της 4ης χιλιετηρίδας π.Χ., όταν βασίλευε ο Φαραώ Μένης, οι Αιγύπτιοι άρχισαν να ονομάζουν κάθε χρόνο με βάση τα σημαντικότερα γεγονότα του. Αυτά τα ονόματα μαζί με το ύψος του Νείλου τον χρόνο εκείνο καταγράφονται σε επίσημα αρχεία από τα οποία λίγα έχουν σωθεί.

Οι Αιγύπτιοι ιερείς της περιόδου του Ραμεσίντ αντέγραψαν από τα αρχεία τα ονόματα και την περίοδο βασιλείας των Φαραώ από τον Μένη ως την εποχή τους, παραλείποντας τα γεγονότα. Αυτή η λίστα θα μπορούσε να δώσει μία σαφή εικόνα για τη βάση του συστήματος χρονολόγησης των Αιγυπτίων, αλλά το μεγαλύτερο μέρος της έχει κατασραφεί.

Θεωρητικά, ο Αιγυπτιακός χρόνος άρχιζε, όταν ο Σείριος (Σόθης) εμφανιζόταν στον ανατολικό ορίζοντα ακριβώς πριν από την ανατολή του ήλιου (19/20 Ιουλίου). Το ημερολόγιο των Αιγυπτίων είχε 12 μήνες, από 30 ημέρες ο καθένας και 5 αποφράδες ημέρες. Κάθε χρόνο, η αρχή του έτους ήταν κατά 1/4 της ημέρας πιο απομακρυσμένη από τη στιγμή της εμφάνισης του Σειρίου. Αθροιστικά, η πρώτη ημέρα του χρόνου πήγαινε 1 ημέρα πίσω κάθε 4 χρόνια. Έτσι, η πρώτη ημέρα του χρόνου συνέπιπτε πάλι με την ανατολή του Σειρίου κάθε 1460 χρόνια: αυτός ήταν ο ονομαζόμενος Σοθιακός κύκλος. Οι ημερομηνίες για την αρχή κάθε Σοθιακού κύκλου είναι γνωστές από τον Ρωμαίο ιστορικό Κενσόριο.

Βιβλιογραφία:

Μεγάλη Εγκυκλοπαίδεια "Ημερολόγια".
Encyclopedia Britannica "Chronology".